

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, J. Lelevelio g. 6, LT-01103 Vilnius,
tel. (0 5) 203 4696, el. p. info@enmin.lt, <http://www.enmin.lrv.lt>, elektroninio pristatymo dėžutės adresas 302308327
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 302308327

Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui

2025-

Nr. (8.1-26Mr) 3-

į 2025-11-26

Nr. S-2025-5310

INFORMACIJOS PATEIKIMAS

Lietuvos Respublikos energetikos ministerija susipažino su Lietuvos Respublikos Seimo Audito komiteto raštu ir teikia atsakymus į jame pateiktus klausimus.

Dėl klausimo, ar priėmus sprendimą dėl I jūrinio vėjo elektrinių parko projekto vystymo ir 2023 m. kovo 30 d. paskelbus konkursą dėl šio projekto įgyvendinimo, Energetikos ministerija vertino šį projektą ekonominio pagrįstumo kontekste, t. y. ar tuo metu buvo atlikta šio projekto kaštų ir naudos analizė (Cost-Benefit Analysis) ir, jeigu taip, prašoma pateikti šią analizę. Jeigu ne, prašoma nurodyti priežastis.

Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos¹ 109 punkte numatyta, kad pirmuoju etapu iki 2030 m. Lietuva planuoja išvystyti du jūrinio vėjo elektrinių parkus. Bendra šių vėjo elektrinių parkų galia sieks 1,4 GW ir jie bus prijungti prie Lietuvos elektros perdavimo sistemos. Abu vėjo elektrinių parkai pagamins apie 6 TWh elektros energijos per metus.

Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas (toliau – AIE įstatymas) numato galimybę organizuoti konkursus dėl leidimo naudoti Lietuvos Respublikos jūrinę teritoriją atsinaujinančius išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai tiek taikant skatinimo priemones, tiek jų netaikant.

Atsižvelgiant į minėtos strategijos tikslus bei AIE įstatymo nuostatas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė priėmė du nutarimus dėl konkursų organizavimo – Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. birželio 22 d. nutarimą Nr. 697 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorinės jūros ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinės ekonominės zonos Baltijos jūroje dalių, kuriose tikslinga organizuoti konkursą (konkursus) atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai, ir šių elektrinių įrengtųjų galių nustatymo“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. kovo 15 d. nutarimą Nr. 171 „Dėl Lietuvos Respublikos teritorinės jūros ir (ar) Lietuvos Respublikos išskirtinės ekonominės zonos Baltijos jūroje dalių, kuriose tikslinga organizuoti konkursą (konkursus) netaikant skatinimo priemonių atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai, ir šių elektrinių didžiausios leistinos generuoti galios ir mažiausios įrengtosios galios nustatymo“.

Pažymėtina, kad konkursas, skelbtas 2023 m. kovo 30 d., buvo organizuotas vadovaujantis AIE įstatymo 22¹ straipsnio nuostatomis, netaikant skatinimo priemonių atsinaujinančius energijos išteklius naudojančių elektrinių plėtrai ir eksploatacijai. Konkurso laimėtoji nėra teikiama valstybės parama, projektas vykdomas išimtinai konkurso laimėtojo lėšomis, pačiam konkurso laimėtoji prisiimant visas su tuo susijusias rizikas.

¹ Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“, 38.2 papunktis ir 109 punktas.

Vadovaujantis Energetikos ministerijos nuostatų² 7.3 papunkčiu, Energetikos ministerijos veiklos tikslas yra formuoti valstybės politiką iškastinių ir atsinaujinančių energijos išteklių (įskaitant degalus iš atsinaujinančių energijos išteklių), elektros ir šilumos srityse ir organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti jos įgyvendinimą. Energetikos ministerijos nuostatų 8.1. punktas numato, kad Energetikos ministerija rengia Lietuvos Respublikos Seimo priimamų teisės aktų, Vyriausybės nutarimų, sprendimų, rezoliucijų, kitų teisės aktų projektus, organizuoja ir (arba) koordinuoja priimtų teisės aktų įgyvendinimą.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prieš konkurso paskelbimą nebuvo atliekama kaštų ir naudos analizė. Papildomai pažymėtina, kad valstybės atliekami ekonominiai vertinimai prieš konkurso baigtį galėtų nepagrįstai paveikti rinkos dalyvių lūkesčius, iškreipti konkurencijos sąlygas ar sudaryti prielaidas diskriminacijai. Be to, tokia analizė reikalautų išsamių techninių ir finansinių duomenų, kurie prieš konkursą nėra galutinai nustatyti, atitinkamai bet koks vertinimas būtų hipotetinis ir neatitiktų gero administravimo bei skaidrumo principų.

Dėl klausimo, ar per du metus pasikeitus sąlygoms elektros energetikos rinkoje, taip pat reikšmingai išaugus tokio pobūdžio projektams vystyti reikalingų konstrukcijų ir įrangos kainoms (dėl ko, kaip nurodyta Valstybės kontrolės ataskaitoje, konkursą dėl I jūrinio vėjo elektrinių parko projekto įgyvendinimo kartu su „OW Offshore, S.L.“ laimėjusios UAB „Ignitis renewables“ tuo metu prognozuota šio projekto investicijų grąža sumažėjo apie 40% (nuo 6,74% iki 3,95%) ir šiuo metu nebeatitinka AB „Ignitis grupė“ siektinos grąžos lygio pagal nustatytus finansinius kriterijus, kas rodo, jog šis projektas gali būti pernelyg rizikingas), buvo iš naujo vertinamas šio projekto ekonominis pagrįstumas ir, jeigu taip, prašoma pateikti šį vertinimą. Jeigu ne, prašoma nurodyti priežastis.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta atsakant į pirmąjį klausimą, Energetikos ministerija pažymi, kad nei AIE įstatymas, nei Energetikos ministerijos nuostatai nenumato pareigos Energetikos ministerijai ar kitai institucijai atlikti kaštų ir naudos analizės iki konkurso paskelbimo, ji nebuvo atliekama iš naujo ir vėlesniais laikotarpiais.

Dėl klausimų kokio pobūdžio priežiūrą, įgyvendinant I jūrinio vėjo elektrinių parko projektą, iš savo pusės atlieka Energetikos ministerija ir kuri institucija yra pagrindinis atsakingas subjektas, faktiškai prižiūrintis šio projekto įgyvendinimo eigą.

Energetikos ministerija informuoja, kad AIE įstatymo 22¹ straipsnio 9 dalis numato, kad konkurso, organizuoto vadovaujantis šio straipsnio nuostatomis, laimėtojas, gavęs leidimą plėtrai ir eksploatacijai, privalo laikytis šioje dalyje įtvirtintų veiklos sąlygų, tarp kurių yra pareiga Vyriausybės nustatyta tvarka ir terminais subjektui, nurodytam Energetikos įstatymo 13¹ straipsnyje, t. y. viešajai įstaigai Lietuvos energetikos agentūra, teikti ataskaitas apie elektrinių plėtros jūrinėje teritorijoje projekto įgyvendinimo eigą ir apie AIE įstatymo 22 straipsnio 11 dalies 2 ir 17 punktuose nurodytų prisiimtų reikalavimų vykdymą.

Reikalavimų asmenims, siekiantiems įgyti bei įgijusiems teisę plėtoti ir eksploatuoti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines jūrinėje teritorijoje, ir jūrinės teritorijos tyrimų bei kitų veiksmų atlikimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašas³ detalizuoja ką tikrina Lietuvos energetikos agentūra. Reikalavimų aprašo 42 punktas nustato, kad Lietuvos energetikos agentūra tikrina, ar konkurso laimėtojo Reikalavimų aprašo 34.1 papunktyje nurodytų komponentų tiekėjai ir gamintojai, esantys Reikalavimų aprašo 36 punkte nurodytame tiekimo grandinės lygmenyje, atitinka europinės ir transatlantinės integracijos kriterijus, taip pat tikrina, ar konkurso laimėtojas, gavęs leidimą plėtrai ir eksploatacijai, tinkamai vykdo AIE įstatymo 22

² patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2009 m. vasario 11 d. nutarimu Nr. 86 „Dėl Lietuvos Respublikos energetikos ministerijos nuostatų patvirtinimo“

³ patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2022 m. spalio 19 d. nutarimu Nr. 1049 „Dėl Reikalavimų asmenims, siekiantiems įgyti bei įgijusiems teisę plėtoti ir eksploatuoti atsinaujinančius energijos išteklius naudojančias elektrines jūrinėje teritorijoje, ir jūrinės teritorijos tyrimų bei kitų veiksmų atlikimo išlaidų kompensavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“

straipsnio 11 dalies 2 ir 17 punktuose, 22 straipsnio 29 dalies 7 punkte ir 22¹ straipsnio 9 dalies 5 punkte nustatytus reikalavimus, ir vadovaudamasi Lietuvos energetikos agentūros parengta ir energetikos ministro patvirtinta tvarka nustatiusi neatitikimų ir apskaičiavusi neįvykdytų reikalavimų vertę, kaip nustatyta Reikalavimų aprašo 43 punkte, praneša Valstybinei energetikos reguliavimo tarybai.

Paminėtina, kad Reikalavimų aprašo 44 punktas nustato, kad Valstybinė energetikos reguliavimo taryba, įvertinusi iš Lietuvos energetikos agentūros gautą informaciją, priima sprendimą dėl baudos konkurso laimėtojų skyrimo AIE įstatymo 22 straipsnio 38 dalyje, Energetikos įstatyme ir kituose teisės aktuose, reglamentuojančiuose veiklą elektros energetikos sektoriuje, numatyta tvarka.

Energetikos viceministras

Airidas Daukšas